

ЦИЈЕНА:

за Црну Гору на годину 10 перл., на по год.
5 перл.; ван земље 15 франака у злату.за Црну Гору БРОЈ 10 ПАРА
за СТРАНЕ ЗЕМЉЕ БРОЈ 20 ПАРАЛИСТ ИЗЛАЗИ
УТОРНИКОМ И ПЕТКОМ

ВЈЕСНИК

АДРЕСА:

„Вјесник“ Цетиње, (Црна Гора)

ADRESSE:

„Viesnik“ Cetinje (Monténégro)

РУКОПИСЕ ВАЉА СЛАТИ УРЕДНИШТВУ „ВЈЕСНИКА“
А ПРЕТПЛАТУ И ОГЛАСЕ АДМИНИСТРАЦИЈИ
ОГЛАСИ СЕ НАПЛАЋУЈУ ПО ПОГОДБИ

Цетиње, 21. маја

Руска војска пријешла је у Западној Галицији опет у наступање. Најновији извјештаји о руским операцијама на ријеци Сану сасвијем су повољни.

Нијемци и Аустријанци ни овога пута нијесу могли да искористе своје мјестимичне успјехе. Нијесу у стању да приреде руској војсци ма какав озбиљни пораз. Заузимање Варшаве од стране Нијемаца и Кијева од стране Аустријанаца остаје само лијеп сан.

Бечка „Нова Слободна Преса“, која је у почетку рата навјештавала Русији слом, ових је дана узела маслинову гранчицу и лицемјерно узвикује: чему даље проливање крви кад једна страна другу не може да баци под ноге! Значи, да ово предвиђају за себе, кад би сад хтјели да прекину крвопролиће, које су сами изазвали!

Акција Италије показује много енергије. Војска чини напратке на сувоме, флота на мору, а ваздухопловци задивљавају својим жртвовањем. До већих сукоба међу масама на талијанско-аустријском фронту ипак ће проћи још неко вријеме.

Морални ефекат бомбардовања Поле и Шибеника је силан.

Талијански дирижабли (ваздушне лађе) запалили су бомбама један дио ратних арсенала у Поли. Аероплани учинили су штету у ратном пристаништу Шибеника. Дошла је казна за ове зликовце, али још не онаква, какву су заслужили својим злочинима на Цетињу и у Подгорици.

Над бококторским утврђењима од јуче су почели да круже по ваздуху талијански аероплани.

Французи и Енглези на западном фронту стално напредују.

Операције на Дарданелима успјешно се развијају, али су скопчане са осјетним жртвама. Енглези су изгубили једну оклопачу, коју је торпедирао нечији сумарен.

Чији? Откуд се провукао тамо? Је ли чиста савјест неких неутралаца?

Енглези искрцавају трупе у Еносу, пред вратима Бугарске. Енглески судови вазда су носили рекорд у вјештини и правичности. Ући ће они у траг сумарену, који се изненадно појавио у дарданелским водама.

„Тајмс“ јавља, да ће Румунија и Грчка ових дана прекинути неутралност. Ратоваће са Тројним Споразумом. И вријеме је.

Пораз Њемачке и Аустрије није више питање ни за кога.

А послје?

Хоће ли послје Европа бити преуређена на потпуно правичној основи? Хоће ли бити ријешена сва питања, која су проузроковала ову несрећу, или ће нека остати да буду узрок новим невољама?

Неизвјесност у томе погледу болно притискује мале народе, жељне слободе, мира и културнога рада.

Овдашњи Царско-Руски Војни Агент г. генерал Н. Потапов примио је ова службена саопштења:

Петроград, 16. маја у 11.20 час. у вече. У рејону Шавли, непријатељ, који је одступио са положаја Бубје, водио је борбу на фронту Куртовјани—Подубис. *Наша војска 15. маја заузела је непријатељске позиције у том рејону.* Нијемци, који су избачени из мјеста Куртовјани, одступају у потпуном нeredу, а ми их гонимо.

На доњем току ријеке Дубисе престали су њемачки нападаји, који су почели 14. маја.

У рејону тврђаве Осовац непријатељ је отворио 14. маја силну артиљеријску паљбу, али није нанео никакве штете утврђењу.

У упорној битци између Сењаве и Пшемисла није било 15. маја битних промјена. Наша је војска изводила на ријеци Љубачевци, а такођер и на фронту Тухла—Калникув—Накло—Батиче, контранападаје, у којима су поједина мјеста прелазила из руке у руку. Непријатељским нападајима претходило је бомбардовање наших положаја помоћу граната испуњених отровним гасовима. Многобројни заробљеници и пребјеглице, из аустријских и њемачких јединица, једногласно потврђују да су непријатељски губитци управо огромни.

Између Пшемисла и Великог Дњестровог Језера ми смо одбили 14. маја непријатељске нападе источно од Гусакова: Нијемци су у тим нападијима долазили до наших жичних ограда, али се нијесу могли одржати јер су уз велике губитке враћени на пређашње положаје.

На Задњестарском фронту водила се 14. и 15. маја борба с великом енергијом. Знатне непријатељске масе упорно су наступале, не водећи ни мало рачуна о огромним жртвама, против наших позиција од Великог Дњестровог Језера до Долине. Све смо те нападе успјешно одбили.

У тежњи да преотме непријатељу иницијативу, наша је војска у вече 14. маја ирешла у наступање дуж десне обале ријеке Свице на цијелом фронту до ријеке Ломнице код Перехинска. **Наступање се развија врло успјешно: ноћу на 15. маја ми смо заробили преко 3.200 војника са 72 официра, неколико митраљеза и са барјаком једнога хонведског пука.**

Петроград, 17. маја у 9-20 у вече. У рејону Шавли наша је војска ирешла да потиснује Нијемце, који су бранили приступ к мјестима Шавкјани-Келми. *При томе смо 15. маја, близу мјеста Савденики заробили доста војника са 5 топова, 8 митраљеза и много других трофеја.*

На средњем и доњем току ријеке Дубисе непријатељ је обновио своје наступање. Наша је војска повукла се иза ријеке и у току 16. маја спријечила непријатеља у његовим покушајима да опет пријеђе преко ње.

У настављеној Галицијској битци ми смо 16. маја очистили од непријатеља десну обалу Сана, до ушћа ријеке Љубачевке, и успјешно изводили контра-нападе против главних непријатељских снага у рејону од Љубачевке до мјеста Калникув и Накло, која се налазе на објема обалама ријеке Вишње. **Овдје смо за 24 сата заробили до 3.000 војника са 60 официра,**

са митраљезима, рефлекторима и комором.

У Задњестарском рејону продужавају се упорни бојеви. Непријатељ је 15. маја највише надирао у рејону гдје наш положај представља оштар угао. Да се одупремо навали, ми смо извршили противнапад, а тиме је један од наших баталиона зашао непријатељу за леђа, **потиснуо га и заробио 600 војника са 17 официра и 8 митраљеза.**

У рејону Долине наше су трупе које наступају очистиле десну обалу Свице од непријатеља.

На другим дјеловима нашега фронта није било значајнијих бојева.

На Црном Мору наша је флота 16. маја разрушила близу Козлу електричну станицу и слагалишта за угљен.

На Кавкаском фронту, у Олтинском правцу, дошло је до незнатних извидничких сукоба. У приморском правцу влада обично препуцавање. У Ванском правцу наша је војска заузела мјесто Ешкер Булач и прелаз Мемжун на путовима према Дизу—Гиверкујун, као и мјесто Реа. У рејону Манкелава дошло је до сукоба између наше и турске војске.

На осталим фронтовима без промјене.

Овдашње Енглеско Посланство примило је ово званично саопштење: **Форењ Офис** саопштава из Лондона извјештај о догађајима на Галипољском Полуострву од 6. до 12. маја:

6. маја била је општа офанзива под заштитом савезничке флоте. Оштра борба је трајала и дан и ноћ, и унаприједила је цијелу нашу борбену линију за 1000—1500 метара. Пред вече, Французи заузеше значајне стратегијске положаје, јако утврђене и згодне за развој даљих операција.

7. маја настављен је напад од стране Француза, док је лијево крило енглеске 29. дивизије гонило непријатеља до близу села Критија.

8. маја је настављен напад и напредовало се успркос жестокој паљби. Французи предузели су борбу на бајонет и цијела линија, осим лијевог крила, унапријеђена је. Турци су ноћу покушали да изврше против-напад, али су са великим губитцима сузбијени на свима тачкама. Аустралијска војска у Сари-Бахр успјешно је вршила општи напад, и ако је непријатељ добио појачања. Французи су се сјајно показали том приликом.

9. маја су позиције утврђене. Ноћу су Аустралијанци извршили напад на бајонет и отели у Сари-Бахр три шанца. У контранападу на бајонет, непријатељ је три шанца отео, али поновним нашим контра-нападом то је опет повраћено у наш посјед. Артиљерија је извела страховито дјелство на непријатеља. Турских љешева је лежало толико да су чинили сметњу.

12., 13. и 14. маја су учињена напредовања, у којима се индијска бригада нарочито одликовала.

17. маја је напредовала 29. дивизија. Савезничка артиљерија је прецизно дјествовала и уништила велику количину турских хаубица и вагона с муницијом; разрушила им је нове шанчеве.

18. маја напредовале су француске трупе под заштитом енглеске поморске дивизије.

Адмиралитет јавља да је јуче (26. маја) поред обале Галипољског Полуострва торпедиран енглески брод „Триумф“ од једног подморског брода. Убрзо иза тога брод је потонуо. Чује се да су већина официра и момчад с брода спасени, а међу њима и заповједник брода.

Наши дестројери гоне непријатељски сумарен.

Рат Италије

Рим, 19. маја. Новине симпатично праћају измјену депеша између Краља Виктора и Господара, као и о манифестацијама симпатија према Италији која се бори против заједничког непријатеља. (Нар. извј.)

Рим, 19. маја. Мајор Ђонети летио је над Полом и бацио бомбе на депозите нафте и на арсенал. Аустријска артиљерија отворила је жестоку ватру против ваздушне лађе, али није погодила и она се неоштећена вратила. (Рад. извј.)

Рим, 18. маја. Јутрос је наша ескадрила Монфалконе и барбаровала Конфалконе и причинила велику штету која се могла констатовати.

Више лађица, натоварених брашном, изненадила је и уништила ова ескадрила при своме повратку.

Контраторпиљери и његова послуга нијесу имали никаквог губитка ни штете од стране аустријске артиљерије. (Радиотел. извјештај).

Рим, 19. маја. Наставља се италијанско напредовање на аустријском земљишту. Италијанска артиљерија разорила је нова аустријска утврђења на великим кадорским планинама у Тиролу. Италијани, осим ових положаја, освојили су и посјели Трекрођи, Картина, Ампеца, Бизерна, Везено. (Нар. извјештај).

Рим, 19. маја. Број аустријских заробљеника непрестано се повећава и ови се шаљу у околину Рима. (Нарочити извјештај).

Рим, 19. маја. Италијански торпиљери торпедирали су аустријску крстарицу „Теетхоф“ која је морала бити реморкирана у Полу. (Нар. извјештај).

Рим, 19. маја. Бјегунци из Трста и Истре причају о страшним звјерствима аустријских трупа. (Нар. извј.)

Рим, 19. маја. Настављање италијанских војних операција доказује да непријатељ није могао ни гдје до сада умањити наше успјехе ових пет дана.

Главни стан саопштава да је 17 маја, на граници Тирола и Трента, на висоравни Асјало, италијанска артиљерија разрушила утврђење Луцерну, које је ту подигнуто. Пјешадија је заузела главицу Везерт заједно са селом. У Кадорима узет је кланац Тре Кроћи.

На граници Фриула, поред свих јаких аустријских положаја и набујалости ријеке Изонца, италијанске трупе настављају своје напредовање.

У концентрационе логоре у Алесандрији, Басану, стигли су први аустријски заробљеници који се сви хвале са поступањем Италијана према њима.

Женева, 19. маја. Женевски листови упозорјују швајцарску публику да са неповјерењем прима вјест из њемачких и аустријских из-

вора, пошто се доказало да су све њихове сензационе вијести лажне.

Рим, 19. маја. Јутрос у цркви del Sudario било је свечано благодарење на успјесима италијанског оружја. Присутствовале су Њ. Њ. В. В. Краљице Јелена и Маргерита са кћазом наслѣдником, принцезама и двором, уз огромно мноштво свијета. У исто вријеме овај обред био је и једна грандиозна манифестација.

Hommage au Prince Pierre

En souvenir du beau discours fait sur la tombe du premier Français tombé en terre monténégrine.

Autour de la tombe entr'ouverte
Pleine de fleurs et de lauriers
La foule silencieuse, découverte
Respecte la douleur de tous les canon-

niers.
Ils sont là, une poignée de braves
Faisant le siège de Cattaro
Venus conduire le premier brave,
Mort pour la France et le Monténégro.
Mais parmi cette foule recueillie,
Le Prince Pierre ému va parler
Il rend hommage, au mort, à sa Patrie
Aux héros qui bravent le danger.
Quoi de plus noble, quoi de plus beau
Que ce Prince aux grandes vertus

guerrières
Qui vient au seuil d'un tombeau.
Saluer une nation entière.
Rien n'est comparable au salut émo-

uvant,
D'un fils de Roi, au pauvre soldat
de France
Salut plein de noblesse, au geste
touchant,

Mais simple aussi, et plein d'espérance.
Car son peuple avec lui, pense que
bientôt l'heure

Où la horde des barbares en pleine
défaite
Donnera des droits aux heureux vain-

queurs.
Et au monde entier une paix parfaite.
Merci à vous, noble Prince allié,
Qui par votre bonté, et votre acte

sublime
Avez su, transformer notre profonde
amitié,

En reconnaissance éternelle et vive.
Que Celui qui dirige l'avenir incertain,
Des petits et des grands, des forts

et des faibles,
Etende sur vous, sa Divine Main.
Et que sur votre nation, la gloire

ouvre ses ailes.
Et quand dans nos foyers, vainqueurs
nous reviendrons

Notre esprit gardera l'image inéfacable
De ces hautes montagnes, d'où gron-

dèrent nos canons
Où le primier Français tomba en terre
slave,

Nous dirons à nos fils, aux soldats
de demain,
Ce que furent leurs aînés pendant la

grande guerre.
Qu' ils aient toujours au coeur, la
haine du Germain

Mais q' ils n'oublient jamais le nom
du Prince Pierre.
Cettigné, le 13 Mai 1915.

Lucien Roberger
Corporal du détachement français
au Monténégro

Око ископане гроба, који покрива цвијеће с ловором, у потпуној тишини, открите главе, исказује пратња тугу свију тобија.

Они су ту — шака јунака — који опсиједају Котор; они су дошли да испрате витешког друга, који паде за Француску и за Црну Гору.

А у тој пратњи потресен узима ријеч Књаз Петар, да ода почаст погинулом, његовој Отаџбини и јунацима који не презају од страхоте.

Каква племенитост! Има ли ништа узвишеније од Књаза, пуна великих ратних врлина, који стаје на руб гроба да поздравља цео један народ!

Несравњив је дирљиви поздрав Краљевог Сина — незнатном фран-

цуском војнику, поздрав пун части, поздрав у коме има толико саучешћа колико наде и просге једноставности.

Народ његов с њим осјећа близу час, кад ће варварске хорде, поражене до ногу, вратити сретним побједиоцима уграбљена права а цијелом свијету дуготрајни мир.

Хвала Вам, племенити Књаже — савезнице, хвала, јер сте Вашом добротом и милошћу умјели да преобразите наше искрено пријатељство у живу и вјечну захвалност.

Нека онај, који руководи неизвјесном будућношћу и малих и великих, и јаких и слабих, наднесе на Вас Своју Божанску Руку, а над Вашим народом нека слава развије своја крила!

А кад се вратимо на своја огњишта, вратићемо се као побједници; наша ће душа да сачува бесмртну успомену на ове високе планине, с којих су грмљели наши топови и гдје је први Француз сахрањен у српској земљи.

Ми ћемо причати нашим синовима, будућим војницима, што су у овом великом рату створили њихови оцеви: нека у срцу хране мржњу према Нијемцима, али никад не забораве име Књаза Петра.

Цетиње, 1. маја 1915.

Лисијан Роберже,
десечар француског деташмана
у Црној Гори.

Наступање Француза

— Нијемци дају признање Французима —

Мајор Морат пише у „Берлинер Тагблату“:

„Ми стојимо пред енергичним наступањем, које означава почетак љетње кампање.

Мучно је одговорити на питање: какве су снаге Французи окупили између Ускрса и Тројца и бацили на реион нових операција. Брзо је могуће да се они користе карнизом утврђеног логора Париза, коме за сада (!) не пријети непосредна опасност.

Могуће је — пише Морат — да су кадрови наступајућих трупа састављени од војника прелетног позива. Непознато је како се развија борба, али је то наступање великих непријатељских снага, на страни којих се налази бројна надмоћност — то је слика битке која је отпочела и чије разне операције теку промјенљивом срећом.

При томе је потребно рећи да наше одступање са неких позиција, као што је било под Арасом, не значи да ћемо претрпјети слом који би био у вези са одласком из северне Француске и Белгије.

„Бижервија Вједности“ имају специјалан извјештај из Лондона о борбама на западном фронту.

На ширејој линији између Араса и мора воде се жестоки крвави бојеви. Борба је достигла врхунац, узела је циновске размјере и рјешавајући тренутак може наступити сасвим неочекивано.

Борба се развија веома повољно за Савезнике. Сваки тренутак може донијети вијести од необичног значаја. Дуж линије Изера савезничке трупе држе противника у шкрипцу, и ако он очајнички надире на линију Ипра. Нијемци имају легионе људских жртава.

Надирање Нијемаца на Кале претрпјело је потпуни пораз, поред тога што је непријатељ имао огромне жртве, а кретање Француза у области Араса наставља се с великим успјехом и окончаће се сјајном побједом.

Словенски глас из данашње Бугарске

Софијски лист „Балканска Трибуна“ доноси овај уводни чланак: Наша, софијска интелигенција, која је онолико исто надувена и сујетна, у колико је празна и шуљља, кад стигне каква вијест о некаквим њемачким успјесима, нада страшну вику, да би збунила простији свијет.

Тако, чим је у Бугарску стигла вијест да је њемачко-мађарска војска успјела да изненади Русе и да принуди трупе Бијелог Цара да одступе са првих својих позиција, док не стигну поткрепљења — тога истога часа сви они, који су продали своју душу Њемачкој и који су

убразили да ће сјас Бугарске доћи из Беча и Берлина, отуд гдје је скован план о поробљавању Балкана, нададоше ти људи радосну дреку и са извјесном злурадосћу, која се граничи са помрачењем ума, говораху о „порузу“ генерала Ратка Димитријева.

Разумије се, да немамо због чега писати о ономе моралном паду до кога су доспјели наши „русождери“, када они у својој купљеној мржњи не презају ни пред чим, а најмање пред лицем онога бугарског војсковође, који је код Лиле—Бургаса извојевао Бугарској побједу и задивио Европу, и који је сада у Русији као највјернија залога будуће славе и силе Бугарске. Постујци и писања тих „русождера“ толико су гадни и диктовани од поглавних аргумената, да не заслужују ништа друго до презирање.

То, што данас занима наше јавно мнијење, то су последњи догађаји, који се одигравају на бојном пољу. Нијемци, који су сасвим јасно увиђали да се Силе Тројног Споразума већ приближаваху окончању својих припрема за последњи удар и да Италија бјеше уочи свога ступања у рат заједно са Француском, Енглеском и Русијом, користећи се својим унутрашњим многобројним жељезничким путевима, бацили су противу Русије све што су имали у позадини, све што су припремили.

Ударац је био силан, али без резултата. Руси, који бјеху изненађени, одступилише; али како су одступали, тако су задавали поразе непријатељу који је напредовао. Такво одступање руске војске упознали су добро Наполеон и Куроки. Али је већ данас њемачко наступање не само заустављено, већ су нове руске масе започеле нову офанзиву: Нијемци имају стотине хиљада жртава, док су Аустријанци у Буковини у дивљем бјегству.

У таквој ситуацији, на источном бојишту, у Француској и Белгији, Нијемци трпе такве поразе какве одавно не памте. Већ сада постаје јасно, да је Њемачка једна ојсједнута тврђава која прије него што ће да угине, ићи ће под колела тринајте.

Измирење Србије и Бугарске

Биоградски „Пијемонт“ саопштава овај извјештај из Ниша:

Према извјештајима из Петрограда, руски министар спољних послова, Сазонов, примио је књаза Трубецког, руског посланика на српском двору. Одмах после тога српски посланик у Петрограду, г. Салајковић, посјетио је књаза Трубецког.

Из дипломатских кругова сазнаје се, да пут књаза Трубецког стоји у вези са покушајима за измирење Србије и Бугарске. Сматра се с обзиром на боравак књаза Трубецког у Софији и изјаву г. Чапиршикова о невјерној писању бугарске штампе о стању у Македонији, да се већ воде преговори за бугарску интервенцију уз силе Тројног Споразума.

Посјети, коју је бугарски посланик, г. Чапиршиков, учинио, г. Пашићу, придаје се због тога велики политички значај.

Код данашњег војсковође

— Главни Стан генерала Жофра. —

Према писању енглеског листа „The strand magazine“, штаб француског главнокомандајућег смјештен је у једну спокојну и тиху варошицу гдје обичан живот становништва тече својим старим током. Главни командант, генерал Жофр, живи у једној малој удобној вили, у близини зграде мјесне школе, у којој се данас врши сав посао на управљању милионима савезничке војске.

У тој провинцијској варошици не чује се грмљавина топова, не види се чак ни војска, већ се из зграде поменуте школе путем телефона, телеграфа, безжичне телеграфије и безбројног реда курира, који јуре на аутомобилима, тајанствено извршује управљање операцијама савезничке војске на западном фронту великог европског рата.

Свјестан своје одговорности пред својом отаџбином а тако исто и значаја повјереног му посла, који треба да се приведе крају, генералисимус Жофр је опрезан, економичан, избегава преморавање. Он је распоредио свој дневни живот по минути. Устаје у 6 час. ујутру.

Послије закуске на брзу руку, одлази у школску зграду. У великој учионици, на чијим су зидовима извјешане карте, на којима официри, из главне команде, обиљежавају позиције и премјештање војске, налази се просто бијело поље и око њега исти такви столови. На том пољу ради француски главнокомандујући заједно са тројицом угледних официра, посвећених у све тајне генералисимуса. Имена тих официра за сада се држе у тајности.

Штаб главног команданта састоји се из двјеста официра и његових секретара. Ту се врши дуг, тежак посао. Сви до једнога знају озбиљност тренутка и значај свога рада.

Генерал Жофр проводи цијело прије подне у тој учионици: прима извјештаје, телефонира, прима курире. У ту зграду, гдје се налази (тако да кажемо) мозак француске оружане силе, сваког минута долазе аутомобили, спуштају се и дижу аероплани.

Око 2 часа по подне генерал Жофр излази из штаба и, пошто руча, одлази да се шета по вароши. Становници му се с поштовањем склањају с пута, старајући се да не побркају мисли генералисимуса. У то вријеме генерал Жофр често склапа нове планове, саставља нове комбинације. Послије шетње поново одлази у штаб, гдје га чекају нови извјештаји и депеше. Тако тече посао по цио дан. У 8 сати генералисимус вечера, а у 9 је увијек у кревету.

Тај установљени ред се мијења само онда кад генерал Жофр оде да прегледа трупе. У дворишту штаба увијек стоје спремна четири аутомобила.

Генерал Жофр је предусретљив и љубазан према војницима. Он има свој нарочити начин да говори са њима и његова популарност у војсци је велика. Жофр је и иначе био љубимац француског народа. Строг математичар, способан стратег и велики познавалац људског срца, генерал Жофр успјева, да у најтежим данима Републике улива хладнокрвност и стрпљење својим сународницима, познатим по свом ватреном темпераменту. „Стрпљење је геније данашњег рата“ — проглашује се од стране француског главног стана.

Пропаст „Лузитаније“

— Њемачки разбојници —

„Лузитанија“, коју је уништила њемачка подводна лађа, припадала је енглеском друштву („Кунард Лајн“). Са „Мавританијом“ ово је набрзи брод на свијету.

Непрестано се такмичећи с Енглезима, Њемачка је била саградила два огромна брода „Дајчланд“ и „Кајзер Вилхелм II“, који су имали највећу свјетску брзину, 23 и по чвора на сат. Тада Енглези саграде „Лузитанију“ и „Мавританију“ и однесу рекорд у брзини. Њемачки „Император“ и „Фатерланд“, енглески „Атлантис“ и „Титаник“, чија је пропаст још у живој успомени, били су великих размјера, али су имали мању брзину од два трансатлантика брода.

„Лузитанија“ је била дугачка 240 метара а широка 26 метара; дубина јој је била 30 метара. Запремина брода била је 45.000 тона. Пловила је брзином 27 чво-

рова на сат, за дан је прелазила 616 миља (600 миља је 1150 км.) Тежина брода заједно са машинеријама износила је 30.000 тона. „Лузитанија“ је могла да прими око 4000 душа.

Парних казана било је 25; горива је требало око 1000 тона за 192 пећи. Четири димњака, висине 150 стопа и ширине 24 стопе, били су тако широки, да је у њима могло играти кадрил 20 парова. Висина катарки била је 210 стопа. Брод је коштао око 80 милиона динара.

Кад је „Лузитанија“ наишла поред ирландских обала, спустила се густа магла, која је приморала да знатно смањи брзину. Чим се мало разданило, путници јасно опазише једну подводну лађу. Одједном се чула страховита експлозија, која се последице поновила.

Изгледало је да ће се брод одржати на површини и путници су били прибрани. Али је настало опште очајање кад се видјело, да је немогуће употребити велики дио чамаца за спасавање. Море је било мирно и сунце убрзо разблс маглу тако да су рибарски чамац могли доћи у помоћ. На жалост, из воде су извучени махом љешеве, и то много љешева жена и дјеце, сасвим мале дјеце. Цар Вилхелм би требао да види љеш једне младе жене са плавим одојчетом на грудима.

„Франкфуртер Цајтунг“ пишу из Њу-јорка:

У Канади влада неописано гнушање противу Њемачке.

Сваки дан се одржавају митинзи; жалостан је утисак протеста због уништења „Лузитаније“. Становништво изражава своје саучешће савезницима, а свештентво у црквама моли се за побједу Савезничког оружја над Њемачком.

Из Канаде Вилсон добија хиљаде телеграма, у којима траже да се предузму мјере с тим, да се Савезницима укаже помоћ и да се казни Њемачка.

Грошак за топовски метак

О трошку за метке великих топова раширено је много криво мишљење. Чарописи друштва њемачких мјерника с тога позоравају на цијене, које су недавно од расписа за американске топовске метке ударили разне твртке. По томе су биле поједине цијене за метак тона од 10,2 сантиметра калибра 42 перпера, од 12,7 сантиметара калибра 54 перпера, а од 35,6 сантиметара калибра, дакле у једној највећег тона, што се употребљује на броду, 1920 перпера.

Њуни XX. вијека

— Њемачки загушљиви гасови —

Белгијска анкетна комисија за повреду аб, правила међународног права и ратних закона и обичаја од стране Њемача, упутила је белгијском министру правде одај извјештај:

Господине министре, Анкетна Комисија има част да вам достави овај извјештај о употреби загушљивог гаса од њемачке војске, противно одредбама, потписаних у Хагу 20. јула 1899. од уговорачких сила, међу којима је налази Њемачка.

22. априла 1915. Њемци су припремили напад на сектор Стенстрат-Лангенарк и покрили облацима гаса ровове савезничких трупа. Овај је гас састављен од више врста као хлора, формола и т. д. неких, које још нијесу пронађене.

За распостирање гаса Њемци су се служили разним средствима: а) паљењем натре испред ровова, да би вјетар из ње развијајући се гас нагјеривао на непријатељске положаје, б) бацајући рукама и машинама боце с гасом, в) цијевима с гасом и г) метцима, који су садржавали гас.

Дјелство се гасова осјећа све до три километра. Послије минута или минута до људи почињу бљувати или избацивати крв, очи су и слезокоже надражене, а људи налази нека врста укочености, која траје три, четири часа, па и дуже.

Њемци се одавно спремају на тај варварски поступак, забрањен ратним законима.

Белгијске власти су од више недјеља биле обавијештене о томе. Знале су да су Хоуталену код Хасела чинене пробае а загушљивим мецима на писма, да су на фронт послате боце с гасом као и исуђама покривача за уста, да би се нападачи одбранили од дјелства гаса.

30. марта један је њемачки заробљеник из 15. корпуса изјавио:

„Дуж читавог фронта у области Цибека налазе се смјестишта гасовитих боца, висока 1 м 40, још неупотребљена. Пионери су добили инструкције.

„Кад се боца баца на непријатеља, ритисак гони гас напријед; потребан је огодан вјетар. Оператор има на глави пецијалан апарат, сви људи морају порити поздраве“.

15. априла један је заробљеник из 26. орпуса потврдио те исказе.

Њемци чекају само zgodну прилику, а ће се прилика јавити с погодним вјером (сјеверо-источним).

Анкетна комисија сматра за своју дужност, да објави овај нови атентат, одавна смишљен, што су га извршиле њемачке трупе последице толиких повреда ратних закона.

ТЕЛЕГРАМИ

Ниш, 14. маја. Сваким даном пристиже из Бугарске све већи и већи број наших суграђана који су, по тврђењу бугарских полузваничких листова, побјегли у Бугарску због српског терора. Они бјеже преко бугарске границе и поред свих спречавања бугарских власти, стављајући на коцку и свој живот, само да се спасу биједи и мука којима су у Бугарској изложени.

Тако су само 23. пр. мј. пребјегли из Бугарске у Србију натраг ова лица: Ајдин и Ибраим Изпатарли са женом и дјететом, Рамазан Мартес, Хусеин Ариф, Сејдул Мехмес, Али Бајрам Елмас, Рамадан Али — сви Артанцели, — Али беј ага и Муса Бајрам — оба из Казандола — Ахмет Мустафовић и Ахмет Реџеповић из Липца, Асан Реџеповић из Винице. Аратир Ибраим из Татарли, Мехмед Омеровић и Хусеин Мехмедовић из Авечара.

Од свих ових, они који су војни обвезници, ступили су одмах у своје команде.

Ради карактерисања начина на који се наши грађани преводје у Бугарску, доносимо само изјаву Аратири Ибраима из Татарли коју је учинио 24. пр. мј. начелнику среском г. Ђ. Павловићу:

20. априла о. г. напале су бугарске чете на моје село Татарли и околна села. У своме бјегању из Татарли, бугарске комите поред осталих сељака силом оружја отјераше и мене са женом ми Амидом и једногодишњом дјевојчицом Рукијом на бугарско земљиште, и настанише нас у село звано Банско од наше границе два сата хода, а у кући Турака који су раније побјегли из Бугарске. Остали су смјештени дијелом у Струмици, а дијелом у околним селима, такође напуштеним од Турака.

О нама тамо нико није хтио водити рачуна, нити нам је ко какве помоћи давао, осим што су поједини Бугари причали како ће Србија пропасти и како ће Бугарска бити велика сила. И ако се на наше кретање пази, успио сам 23. ов. мј. да утечем са женом и дјететом да само са голом душом овамо пребјегнемо, и у будуће прије ћу погинути него своје огњиште напустити. Молио сам бугарске комите да ме не гоне, јер ми овдје није рђаво, али они ни да чују. И ја, хтио не хтио, морадох узети жену и дијете и што ми је од ствари било нужно, и са њима отићи. И остали моји сељани који се у бугарској налазе, желе да се овамо што прије врате, али Бугари им не дају и најстрожије пазе на њихово кретање.

Ниш, 14. маја. Апсолутно је не вјерно тврђење софиског листа „Народна Права“ бр. 90, да су Коле Филиповић, Петар Јаниковић, Таса Стекијевић, Гаврило Ђорђевић, Тоша Михајловић и његов слијепи брат Кола и Гаврило Арсовић истучени на мртво име, већ се сви налазе код својих кућа у добром здрављу, осим Коле Филиповића који је умро природном смрћу прије десет дана код своје куће. Петар Јанковић пак и не постоји у селу Бучинату.

Ниш, 14. маја. Г. Љуба Јовановић, министар унутрашњих дјела, вратио се са свог пута у јужну Србију. Обишао је нарочито тиквешки и брегалнички срез. Чињеним испитивањима увјерио се да је стање у тим крајевима такво да са њиме може бити потпуно задовољан.

Крагујевац, 14. маја. Око поноћи непријатељ је покушао да се са једним чамцем војника искрца на скеланску аду, али га је наша пјешадија одбила. (К. С. П.)

Ниш, 15. маја. Његово Величанство Краљ Италије упутио је Краљу Србије овај телеграм:

Рим, 12. маја.

Њег. Величанству Краљу Србије. У тренутку поласка на бојно поље против нашег заједничког непријатеља, шаљем Вашем Величанству пријатељски поздрав, желећи нове побједе храбром српском народу.

Виктор Емануел.

Његово Величанство Краљ Србије одговорио је Краљу Италије овим телеграмом:

Њег. Величанству Краљу Италије. Као и сви Срби, радосно поздрављајм улазак Италије у борбу против нашег заједничког непријатеља. Војска Вашег Величанства покриће се славом, борећи се са њеним савезницима за слободу и право у Европи.

Петар.

Ниш, 16. маја. Питање о размјени интернираних лица са Аустријом, приведено је крају. Размјена која се мислила извршити преко Бугарске, напуштена је услед формалности, тражених од стране угарске владе, и ријешено је да се изврши у најкраћем времену преко пристаништа Радужевац, односно пристаништа и жељезнице Вршке Чуке. (К. С. П.)

Охрид, 16. маја. Ноћас у 1 и по час по поноћи, Арнаути су напали на нашу границу код св. Наума а у 2 часа на Ђафа Сана. Наша их војска још енергично гони. Борба још траје. (К. С. П.)

Охрид, 16. маја. Арнаути су ноћас поново напали на нашу границу код св. Наума и Ђафа Сана, и то у већим масама. Сви су наоружани и учинили су много звјерстава над нашим пограничним становништвом. Наша војска убрзо је стигла и примила борбу која још траје. И са једне и са друге стране има доста жртава. (К. С. П.)

Ниш, 16. маја. Због прекида телеграфске везе, до овога часа нема вијести ни о којој страни; зато није изишао јутрашњи извјештај. (Краљ. Срп. Пресбиро.)

Париз, 11. маја. Хавасова Агенција јавља да је њемачка званична Волфова Агенција објавила службену ноту њемачке владе, у којој се вели да је њемачка влада, вјерна своме уговору који је везује са Аустро-Угарском Владом, наредила њемачком посланику књазу Билову да напусти Рим једновремено са аустро-угарским послаником.

Беч, 11. маја. Цар је упутио манифест народима дуалистичке монархије који је објављен у нарочитим издањима листова који су изашли синоћ око 9 часова.

Беч, 11. маја. Аустро-Угарски посланик у Риму отпутовао је преко Швајцарске, одакле ће аустро-угарским возом у Аустрију.

Беч, 11. маја. Заштиту талијанских поданика у Аустрији примиле су на себе Сједињене Америчке Државе.

Париз, 12. маја. Њемачки генералштаб је приписивао највећу важност о држању позиције Нотр-Дам-де-Лорет сјеверно од Араса. Људство је добило формални и поновљени налог да сви до једнога изгину прије него што би напустили тај положај.

Битка код Лорета је била велика битка и она се завршила нашом потпуном побједом. За вријеме ових борба погинуло је више од 3000 Њемача; заробили смо 1000 Њемача и заплјенили много ратног материјала.

Заузимајући Лорет, Французи су постигли главни циљ своје офансиве сјеверно од Араса. Надмоћ

ност француске тактике овдје се сјајно посвједочила. (Хавас.)

Париз, 12. маја. Приликом посљедњег облажења трупа, Предсједник Републике упутио је овај телеграм Краљу Италије:

„Његовом Величанству Краљу Италије.

У свечаном тренутку када Италија одлучно ступа на славни пут који јој обиљежава њена судбина, цијела Француска се радује при помисли да ће се два братска народа још једном заједно борити за одбрану своје заједничке цивилизације и за ослобођење потлачених народа, већ раније блиских сродништвом својих традиција и бесмртном славом латинског генија. Италија и Француска сада се за увијек сједињују на новом путу братства оружја и смишљеног освећења својих природних односа. Изјављујем Вашем Величанству своје најискреније жеље; желим племенитој Италији срећно остварење народних тежња и молим Ваше Величанство да вјерује у осјећаје мога оданог пријатељства. Рејмон Поенкаре.“ (Хавас.)

Петроград, 12. маја. Пред руским новинарима, г. Сазонов је изјавио да га обузима велика радост и задовољство због ступања Италије у рат.

О Бугарској, г. Сазонов је казао овако:

Сродна нам Бугарска колеба се и стоји на раскрсници, али ми не можемо замислити да би бугарски народ, ма у каквим приликама, могао поћи против нас. Ми смо дубоко увјерени у пријатељство бугарског народа.

На узбуђење руског јавног мијења о новинарским односима између Србије и Италије, г. Сазонов је одговорио овако:

Оно што је уплашило српски народ, на основу писања новина, нетачно је и чиста измишљотина да је Италија претендовала на цијело далматинско приморје. Ради солидности балканског јединства, имајући пред очима да је Русија за то дала примјер, ми тежимо томе да балкански народи појме неопходност подношења извјесних жртава ради виших циљева. (Краљ. Српски Пресбиро.)

Париз, 12. маја. Сви листови пишу о притворству и двосмислености посланице Цара Франца Јосифа, упућене његовом народу. Морис Барес вели у „Еко де Пари“ да ће везе француско-италијанског пријатељства, запечаћене њиховом крвљу, донијети плода. Из заједнице ових двају народа изаћи ће нов дух. (Радиотел. извјештај.)

Софија, 13. маја. Краљевим указом бугарски посланик у Риму г. Ризов премјештен је у Берлин, гдје ће замијенити генерала Морсова, који ће добити други положај.

Бугарски министар у Паризу премјештен је у Рим.

Секретар тајног краљевог кабинета г. Ал. Греков, пошто се поново враћа у дипломатску струку с титулом савјетника посланства, именован је за отправника послова у Паризу.

Први секретар посланства у Цариграду Јанко Пејев именован је за генералног консула у Цариграду на мјесто г. Манокова који је уклоњен с тога положаја. Генерални консул бугарски у Александрији г. Добрев придодат је бугарској легацији у Цариграду.

Атина, 13. маја. Стање краљевог здравља, ма да је погоршано, не показује никакве опасности.

Петроград, 13. маја. Главни штаб Кавкаске Војске саопштава 11 маја:

У правцу обале водила се артиљериска борба.

У правцу кланца Карадерберта, наше трупе добиле су турске покушаје да пријеђу у офанзиву. У

тој борби 200 Козака јуришали су на Турке и сасјекли двије турске чете.

Наше трупе су заузеле Мјандуаб. У другим правцима без промјене. (Вјесник.)

Париз, 13. маја. Неуспјеси које је непријатељ јуче претрпио у околини Ангра и сјеверно од пећине Лорета, изазвали су код непријатеља крајње жестоку реакцију. Бој се наставио у вече и преко ноћи. Одржали смо све своје добитке. Наше трупе дале су величанствене доказе храбрости и издржљивости. Нијемци су најприје извршили противнапад на утврђење које смо освојили сјеверно од Ангра и чинили огорчене стотруке напоре да га преотму. Поред свега ванредно интензивног бомбардовања наших позиција, одржали смо све нове положаје.

На другој страни, заузели смо пред мрак готово читаву увалу Бивала којега смо се већ послје подне били дохватили. Ми смо се ту одржали под жестоком ватром.

У исто вријеме, задобили смо терена на главици сјеверозападно од Лорета и освојили шанчеве око Сусеса.

Било је доста живе артиљеријске борбе у околини Соасона и Ренса.

Француски авијатичари су били врло активни и пошло им је за руком да изведу више предузећа. Они су бацили на различите тачке 203 пројектила, од којих 82 велике бомбе од 10 кила и 14 бомба од 43 кила. Успјех експлозија могао се констатовати на више мјеста, нарочито у њемачкој авијатичкој станици у Хермансу југозападно од Роасела гдје је запаљено спремиште аероплана, као и сјеверозападно од Сен-Кантена гдје су спремиште и станица у Сен-Кантену, као и депозит есенције разорени.

Прошних дана бачене су 4 бомбе на станицу у Дусу; констатован је пожар на станици и у околини станице за робу. (Хавас.)

Париз, 14. маја. У Белгији, дуж изерског канала, било је интензивне артиљеријске борбе.

У сектору сјеверно од Араса дан је био обиљењен са више знатних акција које су нам донијеле нове успјехе.

У околини Ангра непријатељ је извео 2 противнапада који су били одбијени и ми смо остали господари свих положаја.

Југоисточније од Аблена у енергичном нападају наше трупе су освојиле гробље и њемачке шанчеве.

Заробили смо 400 војника, међу којима више официра. (Хавас.)

Атина, 14. маја. Савезнички аероплани летјели су изнад Дарданела и снажно бомбардовали турске позиције.

Савезници, који су се искрцали код Еноса, отели су на бајонет ит редова турских шанчева и два брегваљка велике стратегијске вриједности. (Радиотел. извј.)

Атина, 15. маја. Краљево здравље све више иде на боље: температура 36,8, пулс 88, дисање 20. (К. С. П.)

Париз, 16. маја. Французи су отели на јуриш њемачке ровове на удубљеном путу који води од Аблене за млин Малони. Број заробљеника прелази 400 људи, међу којима 7 официра. (Радиотел. извј.)

Рим, 19. маја. У Атлантском Океану један њемачки подморски брод потопио је још три американска пароброда. (Нар. извјештај.)

Лондон, 19. маја. Пишући о положају на Балкану истиче да је сигурно да ће Румунија и Грчка одмах ступити у рат.

Лондон, 19. маја. Јављају из Лондона да је последњих недјеља јавно мишљење постало још резолутније за настављање рата до потпуне

побједе. Ово је у вези са образовањем новог кабинета у којему ће се сјединити обадвије најјаче странке у земљи. Нарочито, свештенство диже народни дух неуморном пропагандом. (Рад. извјештај.)

Колико вриједе међународни уговори?

— Поводом погажене неутралности Белгије —

Професор права на биоградском Универзитету Ж. Перић написао је у белгијском либералном листу „Л'Ендейанданс Белж“ који сада излази у Лондону, чланак о неутралности Белгије. Биоградска „Политика“ саопштава тај чланак преведен у цјелини, а ми га доносимо у изводу.

Уговори, који се односе на неутралност Белгије — пише Перић — могу се сматрати као једна тежња европске дипломатије да људској вољи припише снагу, коју она у истини нема. Извјесни крајеви Европе, самим својим географским положајем, били су од увијек бојно поље за Европске Силе, и хитијети неутрализовати те крајеве, то јест хитијети их ослободити судбине на коју их осуђује њихов географски положај, — то значи хитијети форсирати природу, изазвати дјелство човјекове воље у једној области, у којој је та воља немоћна.

Међу овим крајевима налази се такође и Белгија, на чијем је земљишту било више битака, више него и на једном другом у Европи. И ако је дипломатија желела да Белгију сачува од опасности, којима ју је излагао њен географски положај, дипломатији је за то остало једино средство — да Белгију премјести, да је постави на какво друго мјесто: сами уговори нијесу били за тај циљ довољни, и ово што се сада догађа у Белгији, то и сувише доказује.

И онда је лако схватити што су уговори о неутралности далеко од тога да имају онај значај и домаћаш који им је дипломатија придавала, а то исто вриједи и за остале међународне конвенције. Уговори међународни су корисни само за вријеме мира, пошто они регулишу извјесна питања међу Силама: да се та питања не би расправљала сваки час, онако како би се она појављивала. Силе их рјешавају једном са свуда. Али, у колико је рат, међународни уговори су од мале користи: никада једна држава, одлучив да ратује, није од тога била задржана каквим међународним уговором. И тако, као што видимо, међународни уговори су ефикасни само за вријеме мира, дакле онда када би се, најмање, без њих могло бити, а када се без њих не може бити, то јест у моментима ратног ризика, они су неефикасни. Главни циљ међународних уговора, а тај је да се избегне рат, није, декле, постигнут.

Јор, вара се онај који мисли да то што једна држава поштује у једном међународном уговору, да је то сам уговор. И заиста, чим једна држава налази да њен највиши или бар витални интерес захтијева да она уговор погази, она га газује, примлажући последице тога свог поступка, то јест излажући се рату. Државе поштују међународне уговоре у толико, у колико имају више интереса да их поштују него да их повриједи. Оно што једна држава поштује у једном уговору то је, дакле, њен интерес и једино њен интерес, и ако овај услов за респектовање уговора недостаје, држава се не устручава да пријеђе преко уговора и да га погази.

То што је дипломатија увијек пренебрегавала да учини, то је да установи једну силу (власт) која би била у стању да задржи сваког уговорача у његовој евентуалној намјери да уговор повриједи, пошто повреда уговора сачињава повреду једног интереса противне стране, интереса који је саговорач ове стране признао и уговором освештао.

Таква сила (власт) постоји када се тиче чланова једне исте државе; закони у једној држави могу се сматрати као респективни уговори међу појединцима, а који уговори, зато што држава обезбјеђује њихово поштовање и обавезну снагу, имају карактер истинских права.

Интереси предвиђени и освештани међународним уговорима немају карактер правих права, јер изнад заинтересованих не постоји никаква суверена власт, слична јавној власти у једној држави, која би тим уговорима осигуровала поштовање и обавезну снагу.

Говорило се о моралној санкцији међународних уговора. Садашњи рат је, на жалост, оборио ту легенду. А и како би могло бити друкчије у садашњем стању људске културе? И заиста, ако би морал могао замијенити физичку снагу као санкцију права, тада не би била потребна уставна која се зове држава нити јавна сила или власт: сама морална снага задр-

жавала би појединце у кругу њихових права, никаква принуда не би ту била пужна. Али ми знамо да ствари друкчије теку: то је физичка сила, оружана сила, која служи као санкција правила међу појединцима. Међутим, када је тако у односима појединаца у једној и истој држави, зашто би било друкчије у односима међу самим државама: и овдје имамо посла са људима, са оним истим људима који се, када су они остављени само својим личним нахођењима и оцјенама, одређују једино према својим сопственим интересима. Очекивати да ће се једна држава, у својим односима са другим државама, руководити захтјевима морала а не својим сопственим интересима, то значи, очигледно, претпостављати да се људи, прелазећи од унутрашњих односа ка спољашњим односима, мијењају од врха до дна, да се, од људи садашњих, то јест од онаких какви су они данас, преобраћају у будуће људе, то јест у онакве за какве желимо да су.

Према томе, ми мислимо да можемо рећи да, ако по свршетку рата, у Европи и даље остане систем суверених и независних држава, неће у том случају ништа бити добијено у колико је ријеч о санкцији међународних уговора: овај систем би омогућио нове ратове и, са њима, и нове повреде међународних уговора.

Питање о рату и питање о санкцији међународних уговора у тијесној вези су једно с другим: укинути рат, то значи, у исто вријеме, укинути и питање о санкцији међународних уговора, пошто се ово посљедње питање не би могло више, у случају укинућа рата, поставити, из тога простог разлога, што би, тада, и сами међународни уговори били укинати као непотребни.

Садашњи рат треба да буде посљедњи у Европи, а он ће то бити, ако Европу буде обдарио једним новим државним системом, то јест ако нам он донесе Европски Државни Савез. Рат би тада постао немогућан у Европи, пошто би тада, у овој, била само једна држава, а једна држава не може раговати са самом собом. Оно што би у будуће било могућно, онако исто као и у границама једне државе, то су евентуалне побуне, побуне које би европска државна власт имала да угуши. Поједине државе, чланови Савезне Европске Државе, не би више биле изложене нападима као што је био онај који је објекат прошле године била Белгија, јер би их власт Савезне Државе чинила немогућним, онако као што би данас власт једне државе стала, на примјер, томе на пут да један округ нападне неки други округ.

Само би такво ријешење европског питања — питање које је садашњи рат поставио у овој својој страхови — могло у будућности сачувати Белгију од несреће личних ратова који би данас тако херојски споси, да Белгијом, сачувале би се од тога и остале мале државе у Европи. Без тога, Белгија треба да буде сигурна да би она, у ближој или даљој будућности, могла, сасвим, понова дочекати дане које сада преживљује: овога пута то је била Њемачка која је погазила њену неутралност, идући пут то ће бити нека друга Сила.

Белгијски проблем постаје, на тај начин, проблем укидања рата и политичкога преобраћаја Европе.

Дневник

Дан Енглеског и Грчког Краља. Данас је рођендан Његовог Величанства Краља Ђорђа и имендан Његовог Величанства Краља Константина. У 11 часова прије подне примао је честитања у енглеском посланству г. посланик гроф Салис, а у грчком посланству г. посланик Евгенијадес. Честитао је Његово Величанство Краљ Господар преко Својега маршала, а од стране Краљевске Владе честитао је Министар Спољних Послова г. Пламенац. На честитању су били чланови дипломатског кора, многобројни наши војни и грађански високодостојници и одлични грађани.

Његово Величанство Краљ послао је у Лондон и Атину Своје срдачне телеграфске честитке.

Нова енглеска санитарна мисија. Као што смо већ јавили, лондонски комитет за помоћ рањеним Савезницима, послао је овамо своје изасланике да се извијесте о санитарским потребама Црне Горе. Наш Државни Одбор за сузбијање заразних болести дао је одмах поменути изасланицима потребне информације.

На основу тих информација, као што знајемо, Комитет за Помоћ Рањеним Савезницима ријешило је да се у Црну Гору упуте из Енглеске 4 љекара, 20 болничарки и 200 кревета са свим њирибором. Долазак ове мисије очекује се у најкраћем времену и нема сумње да ће и они срести код нас исти љубазни и гостољубиви пријем, као што су нашле и остале савезничке мисије, — уз нашу дубоку благодарност на свима неочењивим услугама и на великодушној пажњи наших племенитих и моћних савезника.

† Никола Г. Милачић, пјешадијски поручник. Тек прије неки дан извјештена је породица, да је у болници аустријској у Вишеграду испустио своју витешку душу у 26. години свога живота, поручник пјешадијски Никола Г. Милачић, из баталиони братоножићког.

У оном крвавом боју на Вихри 19. новембра пр. год. када се наша лимска дивизија очајно борила са два пут надмоћнијим непријатељем, поручник Милачић, храбро стојећи на челу војника и своје јединице и соколећи их на побједу, у моменту када је хтио бацити међу непријатеља бомбу, би погођен од два непријатељска куршума, од којих му један пропара јуначке прси, а други му сломи лијеву ногу.

Истог момента када Никола доби смртне ране, наша војска морале заузети други положај, те тако он рањен падне у руке непријатељу, одакле га пренесоше у Вишеград гдје је и умро.

Покојни поручник Милачић је био пун војничке храбрости, прегнућа и неустрашимости, које је увијек показивао, како у овоме, тако и у ранијим ратовима, што му свједоче јуначки добивене ране пријурису на крвавом Бардањолту, гдје је био старјешина једног извиђачког одјељења. Колико је пак цијенио овај ослободилачки рат, види се по томе, што је у почетку овога рата сам тражио да пође у Босну, пошто је он са службом био на другоме фронту, гдје су биле мање операције, не штедећи свој живот за одбрану наше Босне и општег националног циља.

Као старјешина одликовао се правичношћу и искреношћу према војницима, због чега је особито био љубљен. Био је врло интелигентан, поштен, савјестан и скроман човјек, што га је и чинило симпатичним, а припадао је кадру наших младих школених официра, који је редовним путем по положеним испитима и за ратне заслуге дошао до чина поручника, којему се достојно одужио и који је достојно држао, како у мирно тако и у ратно доба. Његова витешка поггибија на Вихри уврстиће га у ред првих бораца наших, налик на одбрани српских интереса, презирући смрт за ослобођење Српства.

Смрт поруч. Милачића је тешки губитак не само за његову на свагда увијељену породицу и братство, него у опште за читаво племе, које у њему губи једног разборитог и поноситог официра, чија ће добра дјела остати дуготрајна успомена код сваког који га је познавао.

И нека ти је наш храбри, и дични поручник Никола, лака српска земља коју си људски и ватрено љубио и за коју си витешки положио своју дичну главу. Ј.

Алекса Јов. Тановића, родом из села Банића, котор Чајнице у Босни, који је као аустријски војник прошле године пребјегао српској војсци и предао се, јавља својој породици, да је жив и здрав, и да се сада налази као добровољац у српској војсци (4 чета, 3 батаљон, 18. пук Краљевих Ђорђа).

НОВО! НОВО! КРОЈАЧКА РАДЊА ЈОВАНА БУЈИШИЋА

добила је већи избор готовог одијела. Моли поштоване муштерије за што већу посјету.

Споштовањем: Јован Бујишић, кројач.

(2.3)

Под најама издаје се кућа са одјељења, подрумом, баштом. Кућа се налази под Доњи Крај. Цетинје, 19. маја 1915.

(2.2) Мило Иванишевић.

У рестаурацији до ЗЕТСКОГ ДОМА добија се добра и укусна храна — за ручак: супа, говеђина, и једно кувано јело, а за вечеру једно кувано или печено јело за Перпера 60 мени: сачињено са додатком печења у подне Перпера 85, а са додатком и печења и салата у подне Перп. 95.